

2023-as szántóföldi növénytermesztés összefoglalója

A növénytermesztés termelési volumene 44%-kal nőtt az első, előzetes adatok szerint a 2023-as évben a 2022-es évhez viszonyítva. A gabonafélék mennyisége összességében 64, ezen belül a kukoricáé 121, a rozsé 63, a zabé 62, az árpáé 42 és a búzáé 36%-kal növekedett. A repce termésmennyisége 16, a napraforgóé 56%-kal lett nagyobb. A fehérjenövényeké, a cukorrépáé és a dohányé szintén nőtt, így az ipari növények mennyisége összességében 44%-kal gyarapodott.

Annak ellenére, hogy a termelési volumen a 2022-es történelmi aszályos évhez képest nőtt a gazdák jövedelmezősége jelentősen alulmúlta a várakozásokat. A jövedelmezőség a szántóföldi nagy kultúrák esetében nem érte el a fedezeti pontot, így termelésük veszteséges volt.

A megnövekedett bekerülési költségek mellett, az alacsony felvásárlási áraknak köszönhetően a fő kultúrák jövedelemtermelő képessége megszűnt. Egyéb jelentős változás, hogy az új KAP ciklusnak (Közös Agrárpolitika) köszönhetően a termelők egy megváltozott struktúrában kellett, hogy igénybe vegyék az egyes támogatási jogcímeket, ami szintén nehezítette az ágazat helyzetét, versenyképességét.

Termelési költség és jövedelmezőségi adatok NAK adatok alapján

2023	Őszi búza	Kukorica	Napraforgó	Őszi káposztarepce
Átlagos költség (Ft/ha)	480 000 Ft	700 000 Ft	600 000 Ft	660 000 Ft
Ár* (Ft/t)	52 000 Ft	50 000 Ft	110 000 Ft	127 000 Ft
Fedezeti pont (t/ha)	9,2	14,0	5,5	5,2
Átlagtermés (t/ha)	5,6	8,0	3,0	3,1

* 2023 évi átlagos felvásárlási árak alapján

SZÁNTÓFÖLDI NÖVÉNYTERMESZTÉS

A 2023. évi szántóföldi növénytermelésünk

A nyári betakarítási munkák eredménye

Az idei termés minősége és mennyisége is alulmúlta a várakozásokat. A gazdák nagy többsége nem elégedett a hozamokkal, melyek átlag alattiak voltak. A gyenge termés legfőbb oka az átlagosnál melegebb ősz (2022), melyet csapadékos, hűvösebb tavasz követett. Mindez kedvezett a gombabetegségek kialakulásának és elterjedésének. A tavaszi hideg jelentősen befolyásolta a kalászkok fejlődését, a szemek kötését, csak az alsó kalászrész volt fejlett, a felsőben apadt szemek voltak. A magas műtrágyaárak miatt a szokásosnál kevesebb műtrágyát szórtak a földekre.

Az őszi árpa országos termésátlag 5,5 tonna/hektár, ami elmarad a várakozásoktól. Sok helyen sem mennyiségben, sem minőségben nem sikerült a gazdálkodóknak az idén az őszi árpa termés, a pozitív várakozások ellenére. A búza betakarítás 5,6 t/ha körüli termésátlaggal zárult. Sok helyen a vártnál kevesebb lett a termésmennyiség és a minősége is problémás, a beltartalmi értékei nem megfelelőek. Sokan panaszkodtak az apró, töpörödött szemekre is.

Az alacsony felvásárlási árak a megnövekedett inputanyag költségek miatt sajnos deficités volt a gabona termesztése. Az őszi káposztarepce a termésátlaga is 3,1 t/ha körül volt. Az idei évben bő szalma termés volt a sok csapadéknak köszönhetően. A szalma iránt megnövekedett a kereslet, több szalmát vásárolnak fel az állattartók. A körbálás szalma ára 5000-5500 Ft/db, a kis kocka bála 700-900 Ft/db.

A jelenlegi gabonaárakkal és hektáronként 450 ezer forintos átlagos ráfordítással nem lehet jövedelmet termelni. Az elkövetkező években a már jobban működő nagyüzemi gazdaságoknál is gondok jelentkezhetnek. Kivárásos időszak jellemzi a szántóföldi növénytermesztést, csak úgynevezett „látszat” ár van, de sok helyen egyáltalán nincs felvásárlás.

Nyári aratási helyzetkép 2023.08.09. állapot szerint

Növényfaj	Összes terület (ha)	Betakarított terület (ha)	Betakarított terület (%)	Termésátlag (kg/ha)	Összes termés (tonna)
Őszi árpa	397 875	397 876	100	5 510	2 192 293
Őszi búza	1 007 583	971 927	96	5 614	5 456 452
Repce	188 911	188 388	100	3 130	589 741
Összesen:	1 777 136	1 733 130	98		8 942 811
Szalma betakarítás	1 577 874	1 115 491	71		
Tarlóhántás	1 777 136	820 347	46		

Az őszi betakarítási, vetési és talajelőkészítési munkák

A csapadékos időjárás nagyon megnehezítette az őszi munkákat. Nagy volt a szórás a termésátlagokban táblaszinten is, amely országosan 2,97 t/ha lett. A felvásárlási árak alacsonyak, ami nem fedezi a termelés során felmerült költségeket. A kukorica országos termésátlaga 8 t/ha lett. Az esőzések következtében sok helyen visszanedvesedett, így már jelentős szárítási költséggel lehetett betárolni. A kukorica termelők is hasonlóan a kalászos termelőkhez a legtöbb esetben negatív évet zártak, ami nagyon nagy elégedetlenséget okozott a gazdálkodóknál. A szója termésátlaga 3 t/ha körül alakult, a burgonya pedig 27 t/ha termésátlagot hozott országosan.

A cukorrépa termésátlaga kissé csökkent, 58 t/ha körül alakul. A betakarítás lassan haladt, részben a csapadékos időjárás hatására, illetve több gazdálkodó leállította a kitermelést, mivel makrofomina gombabetegséget állapítottak meg a betakarított termésben. Sajnos, ahol a cukorrépa minősége nem jó, ott is minden esetben be kell takarítani, hogy a jövőbeli fertőzés veszélyét ki tudják küszöbölni.

Az őszi betakarítási, vetési és talajelőkészítési munkák (2023.11.08.)

Növényfaj	Összes terület (ha)	Betakarított terület (ha)	Betakarított terület (%)	Termésátlag (kg/ha)	Összes termés (tonna)
Napraforgó	676 357	675 373	100	2 979	2 012 254
Szója	58 387	58 386	100	3 035	177 219
Kukorica	746 332	667 520	89	8 063	5 382 139
Burgonya	5 859	5 838	100	27 675	161 569
Cukorrépa	14 783	7 378	50	58 447	431 222

Növényfaj	Vetési szándék (becsült) (ha)	Elvégzett munka (ha)	Teljesítés (%)
Őszi káposztarepce	185 058	183 914	99
Őszi árpa	336 105	309 422	92
Őszi búza	972 737	858 081	88
Rozs	37 669	37 345	99
Tritikálé	79 534	76 724	96

	Szándék (ha)	Elvégzett munka (ha)	Teljesítés (%)
Magágykészítés ősziak alá	1 672 572	1 630 252	97
Őszi mélyszántás tavasziak alá	1 577 619	417 064	26

Piaci árak – 2023. november

- Napraforgó: 90.000 - 120.000 Ft/t
- Őszi káposzta repce: 125.000 - 145.000 Ft/t
- Szója: 136.000 – 154 000 Ft/t
- Őszi búza : 50.000 - 65.000 Ft/t
- Kukorica: 44.000 – 62.000 Ft/t
- Cukorrépa: 19.000 Ft/t (~ 50 euro/t)
- Burgonya: piaci ára: 270.000 - 330.000 Ft/t
ipari ára: 190.000 Ft/t

Őszi állapotminősítés– 2023. december

Az őszi vetések általános állapota vegyes képet mutat a sok helyen megkésett vetési munkálatok miatt. A növénykultúrák nagy része, igen száraz körülmények között lett elvetve az ősz folyamán. A szokatlanul enyhe és csapadékhiányos ősz vontatott, heterogén kelést eredményezett különösen az őszi káposztarepce esetében, aminek egy részét kénytelenek voltak a gazdálkodók kitarcsázni. Az enyhe száraz időjárás nagyon kedvezett a rovar kártevőknek, ami főként a repce esetében okozott károkat.

A vontatott kelés és csapadék hiánya pocok invázióval párosult. A soha nem látott mértékű rágcsáló létszám, különösen a kalászos kultúrákban, sok helyen teljesen megsemmisítette foltokban, táblaszinten is a vetés egy részét és egyes helyeken jelentősen megritkította a tőszámot. A kezdeti szárazság és csapadékhiány, majd az utána következő nagy mennyiségű csapadék hátráltatta a munkákat, ami miatt a vetések jelentősen elhúzódtak, főleg a búzavetések, mivel a csapadékos időjárás miatt a földekre sok helyen alig lehetett rámenni. A sok eső miatt betömörödött a talaj, rosszabbodott a víz- és levegő háztartása és ez nem tett jót az elvetett búza és árpa állománynak sem, ami miatt sárgultak az állományok.

Az elhúzódo vetés miatt az állományok eléggé heterogének. Az október közepétől érkező csapadék azonban sokat javított a kalászosok fejlettségi állapotán és némiképp csökkentette a rágcsáló kártevők létszámát. Az őszi búzavetések a közelmúltig folytatódtak, amíg november utolsó napjaiban az igazi tél is beköszöntött. Az őszi talajmunkákhoz később már túlságosan nedves volt a talaj. Néhány megyéből jelentették, hogy a betervezett búzavetések munkálatai elmaradtak a körülmények miatt.

A nehéz gazdasági helyzet következtében, sok gazda az idejű termést vetette vissza, a műtrágya és egyéb inputanyagoknál is a minimumra törekednek. Az összes kalászos kultúrára esetén elmondható, hogy a kelést

követő időszakban elegendő csapadék hullott ahhoz, hogy az állományok kellően megerősödjenek. Ennek megfelelően a vetések fejlettsége zömmel jó állapotba sorolható. Az utóbbi hetek csapadécai nyomán több helyen alakultak ki ideiglenes vízállások a földeken, jellemzően a kötötteb talajokon, de belvíz tekintetében még nem beszélhetünk krízisről.